

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci Arias, Societatis Iesv Theologi, Tractatvs
Tres spirituales**

Arias, Francisco

Coloniæ Agrippinæ, 1603

Cap. 12. De mortificatione passionum partis sensitivæ, & quæ earum
natura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59574](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59574)

DE MORTIF. VOLVNT. 403

argumentis confirmantur: Sic enim culpa & pœna immunis erit, qua Deus animaduertere solet in eos *Cassian. l. 5. c. 30.* qui temerè alios iudicant & condemnant, hoc est, vt in eosdem, vel etiam S. Vinc. in grauiores defectus, quos in alijs notant, labantur. *vita spirit.*

CAPVT XII.

De mortificatione passionum in sensitiua hominis parte existentium, & de earum natura.

Sicut homini in est appetitus intellectiu^s, nepe volūtas animæ soli in herēs, (vnde & dicitur esse in parte animæ superiori) sic inest & sensitiuus in herens toti cōposito ex anima & corpore: vnde & dicitur esse in parte animæ inferiori, quia est in illa, quatenus forma est corporis, vitam corpori præbens. Huius appetitus sunt potentia, concupiscibilis & irascibilis. Motus vel operationes eius appellantur passiones, eò quod per illas potentia corporali quadam immutatione alteretur, & quasi patiatur. dicuntur

cuntur & perturbationes animi, quod
 rectam rationem soleant turbare & re
 nebras offundere. Sunt autem nume
 ro undecim, sex in potentia concupi
 scibili, ut amor, desiderium vel concu
 pilcentia, odium, fuga mali vel abomi
 natio, delectatio, quæ dicitur & gau
 dium, Dolor vel tristitia. Quinque re
 liquæ sunt in irascibili, quæ sunt, spes
 & desp. ratio, audacia & timor, & ira,
 quæ dicitur & indignatio, ac zelus.
 Hæ passiones oriuntur ex bono vel
 malo per imaginationem animæ re
 presentato. Nam bonum repræsentat
 tum, tanquam principium actuum
 primò efficit in animo inclinationem
 quandam ad bonum, & hoc est, amor,
 ac dum bonum nondum obtinetur
 movet appetitum ad illud procuran
 dum, & hoc est desiderium. Post ob
 tentum verò bonum, bonum ipsum
 efficit in anima quietem & pacem,
 quæ dicitur delectatio & gaudium.
 MALVM verò eidem appetitui repre
 sentatum efficit cōtrarium. ac primò
 quidē aversionem, qua conatur illud
 à se repellere, & dicitur odium. deinde
 studium remouendi, & dicitur Fuga vel
 abominatio.

*Aug. 9 do
 cimi. c. 4.
 S. Thom.
 12. q. 22.
 2. 1. 2. 5.*

abominatio mali. Si verò malū à se re-
mouere non possit, sequitur Dolor &
tristitia. Quòd si bonū appetitui obie-
ctū sit arduū, sed ita cōceptū vt obine-
re queat, efficit in potētia irascibili spē
cōsequēdi, cōtrā verò, desperationē, si
cōcipiatur, quā si obtineri nequeat. Rur-
sū si appetitui malū obijciatur, quod e-
gre depelli possit, & tamē homo cōsi-
derat se depulsurum, nascitur audacia in
appetitu: sin minus, timor. Si verò
malum sit re ipsa vel imaginatione
præsens sarrigit se ira contra illud e-
oque auctores.

Hæc passiones, si naturā spectes, hoc
sunt, vt sūt partis sensitivæ operationes,
moraliter nec bonæ, nec malæ sūt, nec
virtutes, nec vitia, quia volūtarie non
sunt, nec à ratione libera ortē. Si verò
sunt cōsuetudines, quatenus à ratione inci-
tatur, vel mādatur, aut quādo oportet
at, nō coercētur & cōprimūtur, quod
est, tacitè illis consentire, tum morali-
ter bonæ vel malæ, virtutes vel vitia
sunt, quia sic sunt voluntariæ,
cum ratione participant. Bonæ
sunt, quādo rationis dictamen
sequuntur, malæ, quādo secus.
hoc

hoc est, cum potius sequantur naturæ corruptæ inclinationem, amando quod amandum non est; & timendo quod timendum non est.

His appetitus sensitiui passionibus in voluntate respondent, ut supra diximus, similes actiones & motus deinde nominibus amoris, desiderij, gaudij & cæteris appellati. In voluntate siquidem proprie non sunt passionibus, quia eius motus non sunt cum mutatione corporali coniuncti, sed dicuntur affectus, qui naturâ sua liberi sunt, & immediatè nati. Vnde si bene ordinati sint, verarum germanarumque virtutum actus sunt, quibus refrenatur partis sensitiuæ passiones. Si peruersi sint, & cum ratione pugnent, culpæ rationem obtinent, & excitant animi perturbationes.

Hæc cum ita sint, restat ut diligenter consideremus, quanta nobis incumbat necessitas passiones illas mortificandi. Certe, si homo non nisi ut brutum animantia, anima sentiente contentus foret, non esset ad refrenandas passiones obligatus, quia conuenienter naturæ suæ principali operaretur. at quoniam

DE MORTIF VOLVNT. 407

ratione, vt principali parte præterea præditus est, à qua & homo dicitur, tenerur, quibuscunque modis potest partem sentientem, tanquam ancillam dominæ, & instrumentum opifici, sibi subijcere. Hoc Deus in diuinis litteris per Ecclesiasticum docet, dum *Eccl. 8.* monet, ne post concupiscentias nostras eamus, hoc est, post passiones; ad quoniam ab hostibus vincendi, id est, de tribulationibus, qui irridebunt & subsannabunt nos. Et Apostolus Paulus Dei auctoritate, *Rom. 8.* Fratres, inquit, sumus debites carnis, vt nempe secundum eius inclinationem vitam instituamus: quia si secundum illam vixerimus, moriemur, nempe morte culpæ & pænæ æternæ: si autem spiritu facta carnis mortificauerimus, hoc est, passiones & concupiscentias, viuemus, nempe vitam gratiæ & gloriæ æternæ.

RATIO, cur harum passionum mortificatio tam necessaria sit, est, quia sicut in parte superiori animæ, quæ intellectiua dicitur, voluntas propria, iudiciumque proprium sunt omnium vitiorum radix, sic in eiusdem animæ parte sensitiua: & inferiori passiones sunt:

Ti sunt:

sunt omnium peccatorum malorū
fōs & radix. Ab his passionibus ad
tem intellectuam ascendunt tetrici
pores & fumi, iudicium exacerbat
& obscurantes. Vnde Apostolus in

Rom. 7.

hominis peccatoris persona. *Videtur
quit, aliam legem in membris meis
pugnare legi mentis meae. Et detrahit
rem sub lege peccati.* Appellat Beatus
Paulus membrorum legem, passio-
sentientis passiones: qui si non cob-
beantur, animam in omne genus vo-
tiorum precipitem agunt.

EST & alia ratio, quae mortificati-
nem passionum suadet: nam cum
sint parti sentienti, organi: quae corpo-
re, non animae modo, verum etiam
corpori quoad sanitatem noxiae sunt.
Videmus enim vno immodico timore
se homines quosdam ilico incantillare
alios irae intemperantia, tristicis, vel
gaudij concidisse mortuos. Cur
rei multa exstant in veterū monimen-
tis exempla. Publius Rutilius
Consulatus, quem Romae ambu-
bat deiectus, tanto maiore obruta
est, vt subito animam efflaret. Dantes
poeta clarissimus. teste Volaterrano

lib. 22.

DE MORTIF. INVOLVNT. 409

no, ad Venetos missus pro pace cum
Guidone de Palenta componenda,
simulatque cognovit sibi audientiam
negatam, vitam cum morte commu-
tauit. Idem facit nimia lætitia. Ælia-
nus enim commemorat arhetam
Crotoniatam post partam Olympico
certamine victoriam, cum corona
laurea offerretur, tanta lætitia effu-
sum, vt continuo spiritum reddiderit.

Et de Sophocle scribit Plinius, eum,
cum tragœdia sua alteri publicè ante-
lib. 7. c. 53.

lata fuisset, tanto exilijse gaudio, vt su-
bito mortuus conciderit. Idem efficit
in hominibus nimius terror. Refert
lib. 9. c. 2.

siquidem Fulgus de Ostrogotho-
rum rege Theodorico, cum in cæna
ingens caput piscis propositum fuisset,
illique existimaret esse ipsum ca-
put Symmachi, quem trucidarat,
cum tanto terrore concussus, vt pau-
lo post expiraret. Idem de alijs pas-
sionibus dici potest, quando non mor-
tificantur.

NONnulli tamē in ea sententia sunt,
vt arbitrentur, se in ægitudine lap-
suros, si obortam iram, tristitiam ue-
l festinare concutur; vnde passioni-

T. 2. ce.

410' II. PARS TRACTATUS

cedentes animæ suæ perniciem as-
runt, & malè ædificant proximos.
Deum graviter offendunt, imò & con-
ponis sanitatem, si sinant passionem
augescere, lædunt, ut liquet experien-
tia. Quare concludo sedulam passio-
num mortificationem, plurimum ne-
lere ad conservandam animæ corpo-
risque incolumitatem, ad extirpan-
dam tyrannicam vitio:um servitu-
tem, ac denique ad veram & solidam
pacem internam externamque ob-
nendam.

C A P V T XIII.

*Qua ratione mortificanda sint pas-
siones existentes in parte hominis
serficia.*

EXijs quæ superius dicta sunt
de modo mortificandi ar-
tem propriam & voluntatem
propriam facile liquet, quemadmo-
dum sint mortificandæ passiones.
Ecce enim aliquandò fieri possit, ut
villo respectu ad passiones peccati
propria voluntate, ut cum peccatur
mera malitia, tamè omnes ferè passiones
voluntatem